

2012-05-31
1 (12)
Dnr 2012:122

Redovisning inom uppdraget att genomföra insatser att främja jämställdhet inom skolväsendet (U2011/7067/S, U2011/263/S (delvis))

Uppföljning av insatserna i relation till genomförandeplanen

Sammanfattning

Regeringen gav 2011-12-15 Skolverket i uppdrag att genomföra insatser i syfte att främja jämställdhet inom skolväsendet under perioden 2012-2014. DEJA:s rapporter och Skolverkets erfarenheter från liknande uppdrag är utgångspunkter för genomförandet. En stor del av insatserna handlar om fortbildning och kompetensutveckling. Skolverket har inlett arbetet med att genomföra kurser och konferenser, erbjuda handledning vid utvecklingsarbete, ge ut stödmaterial samt genomföra en kartläggning av insatser som gjorts för att öka andelen män i förskolan. Skolverket avser att utveckla webbkurser och filmer som stöd i kollegialt lärande om de frågor som jämställdhetsuppdraget berör, vilka kommer att kunna användas av förskolor och skolor även efter projektets avslutande.

Enligt uppdraget ska en uppföljning av den genomförandeplan som Skolverket redovisade den 29 februari 2012 lämnas till Regeringskansliet (utbildningsdepartementet) den 30 maj 2012. Uppföljningen ska ligga till grund för regeringens beslut om eventuell fortsättning av insats 1 och insats 4 även under 2013 och 2014.

Detta är en redovisning av de insatser som Skolverket har startat samt de erfarenheter som har gjorts i samband med starten. Några resultat av insatserna kan tyvärr inte redovisas så här tidigt. Skolverket hoppas att föreliggande redovisning tillsammans med slutredovisningen av jämställdhetsuppdraget från 2011(U2011/4050/S) kan vara tillräckligt underlag för beslut om fortsatt genomförande av delinsatserna 1 och 4.

För att insatserna ska kunna genomföras planenligt under 2013-2014 är det angeläget att myndigheten och dess samarbetsparter, lärosäten och uppdragstagare, kan förbereda och starta inledande arbete under hösten 2012. För att skolhuvudmän, förskolor och skolor ska ha förutsättningar att göra fortbildningsinsatserna till en del av sitt långsiktiga utvecklingsarbete behöver Skolverket informera dem i god tid.

Uppdraget

Regeringen gav 2011-12-15 Skolverket i uppdrag att genomföra insatser i syfte att främja jämställdhet inom skolväsendet (U2011/7067/S, U2011/263/s (delvis)). Uppdraget är uppdelat i sex olika insatser och ska genomföras under perioden 2012-2014.

Uppdraget avser följande insatser:

- 1) insatser för kompetensutveckling i syfte att främja jämställdhet och sprida kunskap baserad på bred vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet för att främja varje elevs lika möjligheter att uppnå målen,
- 2) fortbildning och stöd i sex- och samlevnadsundervisningen,
- 3) insatser för att motverka hedersproblematik,
- 4) insatser för att stimulera elevers läs-, skriv- och språkutveckling,
- 5) insatser för stärkt kvalitet och jämställdhetsperspektiv i studie- och yrkesvägledningen, och
- 6) genomföra en kartläggning och analys av åtgärder som har gjorts i syfte att öka andelen män i förskolan.

Uppdraget ska samordnas med det uppdrag som regeringen gav till Statens skolverk den 30 juni 2011 (U2011/4050/S), som omfattar de fyra första av ovan listade insatser.

Uppdraget ska genomföras 2012-2014. Skolverket lämnade den 29 januari 2012 en plan för uppdragets genomförande och en beskrivning av insatsernas olika delmoment med en bedömning av hur dessa bidrar till att uppnå angivna syften. En uppföljning av insatserna i relation till genomförandeplanen ska lämnas till Regeringskansliet (utbildningsdepartementet) senast den 31 maj 2012. Uppföljningen ska ligga till grund för regeringens beslut om eventuell fortsättning av insats 1 och insats 4 även under 2013 och 2014.

Delegationen för jämställdhet i skolan (DEJA) har givit ut en rapportserie som ger bred vetenskaplig grund för regeringsuppdragets genomförande.

Samverkan

Skolverket ska inom ramen för uppdraget samverka med en rad myndigheter och organisationer. Samverkan har skett med Socialstyrelsen, universitet och högskolor, Statens skolinspektion, Specialpedagogiska skolmyndigheten, Diskrimineringsombudsmannen. Länsstyrelsen i Östergötlands län, Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter, RFSL Ungdom, Riksförbundet för sexuell upplysning och Ungdomsstyrelsen. Delegationen för jämställdhet i arbetslivet (dir. 2011:80) samt Sveriges Kommuner och Landsting har inbjudits till samverkan och kommer att bjudas in även fortsättningsvis. Samverkan med dessa myndigheter och organisationer bidrar till bredare förståelse för uppdraget, närmare samsyn

kring frågorna, samordning av likartade insatser och till att vi använder varandras material.

Utgångspunkter för uppdraget

DEJA

Delegationen för jämställdhet i skolan (DEJA) lämnade i sitt betänkande *Flickor, pojkar, individer – om betydelsen av jämställdhet för kunskap och utveckling* (SOU 2010:99) en rad analyser och reflektioner kring jämställdheten i skolan.

Enligt DEJA lägger jämställdhet i skolan en grund för skolan att uppnå både värdegrundsuppdraget och kunskapsuppdraget. Lärandet och identitetsutvecklingen är nära sammanlänkade processer. Brist på jämställdhet får konsekvenser för flickors och pojkars möjlighet att lära och utveckla en identitet utan begränsningar baserat på föreställningar om kön. Överväganden som lärare gör i klassrummet är många gånger direkt kopplade till förväntningar och föreställningar om elevers beteenden och skolintressen. DEJA påpekar att om en lärare behandlar pojkar och flickor på ett oreflekterat sätt i klassrummet får detta sannolikt konsekvenser för flickors och pojkars lärande. DEJA menar att den del av jämställdhetsarbetet som handlar om ämnesdidaktik och kunskap om jämställdhetsaspekter på innehåll och undervisning i olika ämnen bör förstärkas.

I DEJA:s slutbetänkande lyfts sex- och samlevnadsundervisningen fram som en del i arbetet med att främja jämställdhet. Sex- och samlevnadsundervisning som tar utgångspunkt i elevernas tankar och erfarenheter kan både främja ett gott skolklimat och stödja arbetet med likabehandling i skolan och stödja arbetet mot kränkande behandling och sexuella trakasserier. Hedersproblematiken är en del av skolans jämställdhetsarbete och är en krävande uppgift som varje skola och varje rektor bör hantera genom att arbeta fram rutiner och handlingsmönster för det förebyggande arbetet.

DEJA lyfter fram språkets betydelse i skapandet av jämställdhet i skolan. Läs- och skrivförmåga är centralt för att kunna uttrycka sig, något som är en del av elevers lärande och identitetsskapande. Läs- och skrivförmåga stödjer elevernas generella lärande i så gott som samtliga ämnen. I förskolan är insatser för att stimulera språkutveckling läroplansövergripande och inte sammankopplade med ett särskilt ämne utan del av ett generellt lärande. I slutbetänkandet från Delegationen för jämställdhet i förskolan (SOU 2006:75) lyftes fram hur det på många förskolor fortfarande är svårt att bryta ensidiga förväntningar om kön.

Studie- och yrkesvägledarna (SYV) har en central roll när det gäller elevernas val till gymnasiet vilket innebär att de kan stödja elever som vill välja otraditionellt utifrån kön. De har möjlighet att resonera med och uppmuntra eleverna till att göra kunskapsbaserade val, som inte bygger på normer utifrån elevens kön eller bakgrund i övrigt. DEJA lyfter särskilt fram de krav som finns i läroplaner på att uppmuntra elever som vill bryta könsstereotypa mönster.

I regeringens proposition (Prop. 2009/10:89) till riksdagen gällande den nya lärarutbildningen finns en uppmaning till lärosätena att arbeta för att öka andelen män till lärarutbildningarna. Andelen män i förskolor, som fortfarande är väldigt låg, och bevekelsegrunderna för detta diskuterades också i betänkandet *Jämställd förskola* (SOU 2006:75).

Skolverkets erfarenheter från tidigare jämställdhetsuppdrag

Skolverket har sedan 1995 haft återkommande uppdrag om jämställdhet. Erfarenheterna från de tidigare uppdragen kommer att finnas med i genomförandet av det nya uppdraget.

Skolverket genomförde 2008-2010 (U2006/9049/S) ett regeringsuppdrag om jämställdhet i skolan. Skolverket delade då ut utvecklingsmedel till skolor, genomförde högskolekurser och workshops med skolpersonal och kunde sammanfattningsvis bland annat konstatera att frågan om att didaktiskt komma till rätta med stereotypa könsmonster i skolresultat är komplex.

Skolverket identifierade i sin slutrapport till det uppdraget (dnr 2008:3458) ett antal angelägna områden att arbeta vidare med. Skolverket ansåg att det krävdes ytterligare insatser för att fördjupa diskussionen om könsmonster i utbildningsresultat och fortsatt kompetensutveckling för att öka medvetenheten om jämställdhet för personalgrupper inom skolväsendet. Skolverket konstaterade också att fortsatt stöd behöver ges till lärare för att de ska kunna utveckla ämnesintegreringen av sex- och samlevnadsundervisningen. Vidare pekade Skolverket på att jämställdhetsarbete i skolan är en långsiktig process där enskilda insatser behöver sammanlänkas med olika pågående utvecklingsarbeten på skolorna. Det kan röra skolans värdegrund som innehåller aspekter av både jämställdhetsfrågor såväl som kränkings- och diskrimineringsfrågor men också rektors organisering av verksamheten för att stödja elevens utveckling mot målen.

Skolverket (och tidigare Myndigheten för skolutveckling) har haft återkommande uppdrag som berört skola och hedersproblematik sedan 2002. Skolverket har i olika sammanhang lyft fram att arbetet omfattar olika nivåer – alltifrån rätten till sex- och samlevnadsundervisning och ett förtroendefullt föräldrasamarbete till den akuta situationen, då flickan eller pojken är utsatt för hot. Skolverkets erfarenheter är att det framför allt är de främjande och förebyggande insatserna som behöver utvecklas.

Angränsande uppdrag

Arbetet med föreliggande uppdrag har i hög grad påverkats av och är delvis en direkt fortsättning på jämställdhetsuppdraget (U2011/4050/S).

Inom skolväsendet pågår en omfattande implementering av nya styrdokument. De planerade insatserna för att främja jämställdhet i skolväsendet kan ses som en del av detta implementeringsarbete. Bland annat förskolechefens/rektors ansvar tydliggörs genom den nya skollagen och kunskapskrav i olika ämnen har tydliggjorts vilket ställer utvidgade didaktiska krav på lärarna.

Parallellt med genomförandet av detta uppdrag pågår genomförandet av ett regeringsuppdrag om förstärkning av skolans värdegrund och arbete mot diskriminering och kränkande behandling (U2011/567/SU2011/2649/S) och också ett uppdrag om att utforma utbildningsinsatser om alkohol, narkotika dopning och tobak (U2010/5830/S m.fl.). Genomförandet av detta jämställdhetsuppdrage samordnas med dessa näraliggande uppdrag.

Genomförande av kompetensutveckling

Skolverket har inventerat och sammanställt den kunskap myndigheten har om att planera, genomföra och utvärdera kompetensutvecklingsinsatser samt gjort en genomgång av andra nationella och internationella erfarenheter. Sammantaget visar sammanställningen att bl.a. följande faktorer är viktiga för att få till stånd en effektiv kompetensutveckling:

Långsiktighet

En satsning för att utveckla undervisningen behöver pågå länge för att få effekt. Detta gäller både på individ och på organisationsnivå.

Delaktighet

Kompetensutvecklingen behöver vara starkt förankrad i lokala behov och upplevas meningsfull av de medverkande. Effekten blir bättre om lärare och annan personal är delaktig när man kartlägger behoven på skolan eller hos huvudmannen.

Tydliga och få mål

Det är viktigt att prioritera bland målen. För många mål utgör ett stort hinder för en fortbildningsinsats hållbarhet och genomslag. Utebliven prioritering av målen kan ibland utgöra ett direkt hot mot effekterna av en insats eftersom ett tydligt fokus saknas.

Organisation

Det är viktigt att förankra kompetensutvecklingen i organisationen. Dels är stöd från ledningen nödvändigt för att legitimera och ge mandat för medverkan men också för att resurssätta och skapa förutsättningar för insatsen.

Kollegialt lärande och praxisnära

Effektiv kompetensutveckling kännetecknas av kollegialt lärande, som kan bygga på klassrumsobservationer med hjälp av utomstående expertis.

Skolverket beaktar dessa slutsatser i arbetet med kompetensutvecklingsinsatserna.

Planering och uppstart av insatser 2012-2014 utifrån regeringsuppdrag (U2011/7067/S)

De ovan beskrivna utgångspunkterna för uppdraget är vägledande för hur Skolverket valt att genomföra del olika insatserna.

1) Insatser för kompetensutveckling i syfte att främja jämställdhet och sprida kunskap baserad på bred vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet för att främja varje elevs lika möjligheter att uppnå målen

Generella aspekter som främjar jämställdhet och som berör lärares bemötande och föreställningar om elever utifrån kön lyfts i kursen *Värdegrund och likabehandling i teori och praktik 7,5 hp*, som Skolverket genomför tillsammans med 14 lärosäten. Förskolechefer, rektorer, lärare, fritidspedagoger förskollärare, studie- och yrkesvägledare samt elevhälsopersonal kan delta. 750 personer från 200 förskolor och skolor deltar i kursen under 2012. Hösten 2011 startade Skolverket, inom ramen för det tidigare uppdraget (U2011/4050/S), ett projekt som handlar om jämställdhetsaspekter på ämnesdidaktiken. Arbetet inleddes med att lärare bjöds in till en konferens där forskare, framförallt från DEJA, presenterade aktuell forskning om könsskillnader i skolresultat och orsaker till detta. Därefter arbetar lärarna på sina skolor. Med stöd av processledare identifierar de könsmönster i uppmärksamhet och bemötande, undervisningsmaterial, sätt att svara på eller ställa frågor, resultat, intresse och attityder till ämnen och undervisningsformer. Utifrån en granskning av de könsmönster lärarna identifierar utformar och provar de nya arbetssätt och metoder så att undervisningen bättre kan passa alla elever. Deltagarna analyserar resultaten tillsammans och lärande exempel dokumenteras. Ungefär tvåhundra lärare arbetar till och med våren 2012 och därefter presenteras resultaten vid en gemensam konferens den 19 september. Skolverket följer arbetet genom kontinuerlig kontakt med processledarna. De arbetssätt som utvecklas i detta arbete kommer att vara ett viktigt underlag i genomförandet av det fortsatta arbetet med jämställdhetsuppdraget.

Efter en närmare analys av det nu föreliggande jämställdhetsuppdraget och erfarenheter från ovan beskrivna arbete beslöt Skolverket att fortsättningsvis utveckla kompetensutveckling för att främja varje elevs lika möjligheter att nå målen i ett gemensamt arbete med del 4 i uppdraget. Se vidare under rubrik *1+4 Jämställdhet, språk och kommunikation - insatser för att främja alla barns och elevers lärande och utveckling* nedan.

2) Fortbildning i sex- och samlevnadsundervisning

I de tidigare regeringsuppdragen om jämställdhet i skolan erbjöd Skolverket personal i grund- och gymnasieskolan fortbildning i sex- och samlevnadsundervisning i syfte att främja jämställdhet och kunskapsområdets integrering i olika ämnen. De nya kurs- och ämnesplanerna ger lärare möjlighet att integrera sex- och samlevnadsundervisningen utifrån olika ämnen. Därför erbjuder Skolverket nu en reviderad variant av högskolekursen *Sex och samlevnadsundervisning – skolpraktik och forskningsperspektiv*, 7,5 hp, på flera lärosäten under hösten 2012.

Skolverket genomförde också i januari 2012 en fjärde konferens för gymnasieskolan med fokus på ämnesintegrering av sex- och samlevnadsundervisningen.

Den 14:e mars 2012 deltog Skolverket i Smittskyddsinstitutets webinarium "Sex- och samlevnadsundervisning i nya läroplanen". Där tog man bland annat upp: Vilka är förändringarna i nya kurs- och ämnesplanerna inom området sexualitet och sam-

levnad? Hur arbetar Skolverket med att stödja skolorna i arbetet med ämnesintegrering av sex- och samlevnadsundervisningen? Den inspelade föreläsningen på cirka 90 minuter och delar av diskussionen finns nu tillgänglig på Skolverkets webbplats. Skolverket planerar flera webinarier kring olika teman i syfte att nå ut till en större grupp deltagare.

Skolverket har påbörjat framtagandet av ett tre stödmaterial med syfte att stödja och inspirera lärare hur de kan integrera sexualitet, relationer och jämställdhet i olika ämnen. Materialen riktar sig till olika åldrar; årskurserna f-6, årskurserna 7-9 och gymnasieskolan. Materialen tas samtligen fram i nära samarbete med lärare i de olika årskurserna. I samband med publiceringen av stödmaterialen hösten 2012 planerar Skolverket att uppmärksamma dem via webinarier.

För att nå ut till många lärare och ge stöd till ett kollegialt lärande kommer två filmer att produceras, en för grundskolan och en för gymnasieskolan. Innehållet fokuserar i likhet med stödmaterialen hur skolor kan organisera för ett ämnesintegrerat arbetssätt samtidigt som olika perspektiv på innehållet presenteras.

3) Insatser för att motverka hedersproblematik

Skolverket inledde inom ramen för det tidigare jämställdhetsuppdraget (U2011/4050/S) ett samarbete med rektorsutbildningarna och erbjöd skolledare fortbildningen *Hedersrelaterad problematik – om skolans ansvar och möjligheter*. Inom uppdraget tog Skolverket också fram ett stödmaterial *Till rektor: Hedersrelaterat våld och förtryck – Skolans ansvar och möjligheter*. Under 2011 fortsatte fortbildningen och stödmaterialen spreds till skolledare och skolchefer i landet. Sammanlagt har nu ca 700 rektorer fått utbildning om hedersrelaterad problematik där kunskap även ingår kring området ”att bli gift mot sin vilja”.

Erfarenheterna från insatsernas genomförande har visat att området hedersproblematik kräver kunskap och tid för diskussioner i skolornas personalgrupper. Både skolledare och lärare kan uppleva en osäkerhet kring hur de ska närma sig frågan och hur de ska agera i olika konkreta situationer. Målgruppen breddats och Skolverket erbjuder nu en fortbildning (3 x 1 dag) som riktar sig förutom till rektor och förskolechef även till övrig skolpersonal. Rektor anmäler ett team med upp till fem deltagare och utbildningen erbjuds på flera orter i landet. Syftet är att förskole- och skolpersonalen ska få en större förståelse för, kunskap om och verktyg för att kunna arbeta med hedersproblematik i skolan.

Skolverket har information kring hedersproblematik på webbplatsen, där kunskap och material från tidigare satsningar kring hedersproblematik sprids.

4) Insatser för att stimulera elevers språk-, läs- och skrivutveckling

DEJA betonar i sitt slutbetänkande att en generell förbättring av språk-, läs- och skrivfärdigheter bör kunna bidra till att minska könsskillnaderna i skolprestationer. Därtill betonas behovet av att förstärka den del av jämställdhetsarbetet som handlar om ämnesstoffet och ämnesdidaktiken.

Skolverket startade hösten 2011, inom ramen för det tidigare uppdraget (U2011/4050/S), insatser för grupper av förskollärare och svensklärare på förskolor och skolor i syfte att öka kunskapen om vetenskapligt grundade metoder och om könsskillnader i språk-, läs- och skrivutveckling. Insatserna bygger på en handledningsmodell där svensklärare arbetar tillsammans med en gruppleddare som får handledning av forskare. Handledningen avser stödja gruppleddarna i arbetet på förskolor och skolor genom kunskap om metoder som vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och om könsskillnader i språk-, läs- och skrivutveckling. Handledningen är även tänkt att fungera som modell för gruppleddarnas arbete på respektive förskola/skola.

Efter en närmare analys av det nu föreliggande jämställdhetsuppdraget och erfarenheter från ovan beskrivna arbete beslöt Skolverket att fortsättningsvis utveckla arbetet inom deluppdrag 4 gemensamt med den del av del 1 i uppdraget som handlar omkompetensutveckling för att främja varje elevs lika möjligheter att nå målen. Se vidare under rubrik *1+4 Jämställdhet, språk och kommunikation - insatser för att främja alla barns och elevers lärande och utveckling* nedan.

Insatserna samordnas med Nationellt centrum för språk-, läs- och skrivutveckling (NCS) då Skolverket ser fördelar med att insatserna sätts i ett sammanhang och kopplas ihop med redan pågående utvecklingsarbeten på skol- och huvudmannanivå.

I samarbete med NCS planeras även två stödmaterial under 2012. Det ena materialet ska vara stöd i huvudmäns och kommuners planering av arbetet med språk-, läs- och skrivutveckling och det andra materialet handlar om anpassning av undervisning utifrån språkliga aktiviteter och riktar sig till lärare. I NCS arbete med att utveckla regionala nätverk av språk-, läs- och skrivutvecklare kommer jämställdhetsperspektivet också uppmärksammas särskilt, bl a genom konferenser som också når lärare i svenska.

1+4) Jämställdhet, språk och kommunikation - insatser för att främja alla barns och elevers lärande och utveckling

Bakgrunden till insatsen är de sjunkande resultaten i läsförståelse (PISA) och de ökade skillnaderna i resultat mellan flickor och pojkar (Delegationen för jämställdhet i skolan, DEJA). Då en god språk-, läs- och skrivutveckling är av betydelse för lärande i alla ämnen och ett jämställdhetsarbete för ökad måluppfyllelse i hög grad har kommunikativa aspekter, avser Skolverket att låta dessa båda perspektiv ligga till grund för den samlade insatsen. Kunskapen om att språk, lärande och identitet är nära sammanlänkade är en utgångspunkt för insatsen och förmågan att omsätta den kunskapen i undervisningen är central. Elevers språk-, läs- och skrivutveckling har avgörande betydelse för hur väl eleverna lyckas nå målen i alla skolans ämnen.

Handledning för jämställdhet och kunskap är den första utbildningen i den samlade satsningen. Syftet är att ge förskollärare och lärare möjlighet att utveckla sin undervisning genom medvetna språk-, läs- och skrivinsatser i olika ämnen och därigenom

öka möjligheten för alla elever att utvecklas så långt som möjligt oavsett kön och bakgrund i övrigt. I den del av insatsen som riktar sig mot grundskolan (F-6) uppmuntras fritidspedagoger att delta.

Insatsen ska:

- ge förskollärare och lärare möjlighet att, utifrån vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, utveckla sin undervisning genom att pröva och utveckla arbetssätt och metoder.
- ge förskolechefer, rektorer, förskollärare, lärare och fritidspedagoger ökad kunskap om hur kön har betydelse både för undervisningens arbetssätt, de läromedel som används, i de sociala relationerna i klassrummet, i de arbetssätt som används i lärandet och likaså i de läromedel som används samt ökad kunskap om elevers psykiska hälsa.

Den här insatsen är utformad på ett sätt som kommer nära förskolans/fritidshemmet pedagogiska praktik, skolundervisningen och klassrumspraktiken.

Insatserna kommer att genomföras både i form av konferenser, forskarledd seminariehandledning och genom kollegialt lärande på förskolan/skolan. Skolverket anlitar forskare inom området som leder processledare i kommuner och hos enskilda skolhuvudmän. De av huvudmännen utsedda processledarna leder grupper av förskollärare, fritidspedagoger eller lärare som genomför utvecklingsinsatser på sina skolor. De erfarenheter som gjorts i de kompetensutvecklingsinsatser som startades hösten 2011 som beskrivits ovan under rubrikerna 1 och 4 ligger till grund för utformningen. Lärare i svenska och svenska som andra språk har en särskilt viktig roll i arbetet. Insatsen är utformad för att vara en del av huvudmannens systematiska kvalitetsarbete.

Under maj 2012 genomförs träffar med forskare och i augusti inleds arbetet med processledarna och lärarna. Dessa tillsammans med förskolechefer och rektorer samt de lärare och förskollärare som ska medverka i insatsen deltar i ett gemensamt kunskapsseminarium i september. Inledningsvis berörs tre regioner men Skolverket avser att starta liknande insatser i fler regioner.

I nästa steg avser Skolverket att utveckla webbkurser inom området jämställdhet i förskola och skola. Erfarenheterna från bland annat DEJA och ovan beskrivna insatser kommer att ligga till grund för en målgruppsanpassade webbkurser inom området *Jämställdhet, språk och kommunikation - insatser för att främja alla barns och elevers lärande och utveckling*. Skolverket avser starta utvecklingsarbetet med webbkurser under hösten 2012. Avsikten är att webbkurserna ska kunna utgöra stöd för grupper av förskollärare och lärare i deras arbete att utveckla en undervisning som förbättrar förutsättningarna för alla elever att nå målen. Webbkurserna kommer att kunna integreras i en fortsättning av de handledningsbaserade insatserna beskrivna ovan, men planeras också vara tillgänglig även efter uppdraget har avslutats.

Under 2014 planerar Skolverket att utifrån erfarenheterna under genomförandet av webbkursernas justera innehållet samt att brett sprida information och inbjuda förskolor och förskolor att använda dem. Skolverket avser även att samla och publicera erfarenheterna om praktiskt arbete för jämställdhet i förskolan och skolan.

Samtliga insatser som planeras för 2013 och 2014, som beskrivs under denna rubrik, genomförs endast under förutsättning att regeringen beslutar att del 1 och 4 i uppdraget ska fortsätta även år 2013 och 2014.

5) Insatser för stärkt kvalitet och jämställdhetsperspektiv i studie- och yrkesvägledningen

En samverkan mellan skolan och arbetslivet (SSA) av hög kvalitet är viktig för att åstadkomma förändrade attityder bland ungdomar vad gäller till exempel vilka yrken som lämpar sig bäst för det ena eller andra könet.

Vikten av att utveckla en samverkan mellan skolan och arbetslivet har återkommande lyfts fram av bland annat Skolverket, Svenskt Näringsliv, LO och ett flertal forskare. Det som påpekas är bland annat svårigheterna för elever idag att få arbetslivserfarenhet utanför skolan genom till exempel sommarjobb eller heljobb. Eleverna förväntas göra ett stort antal kurs- och utbildningsval, utan att ha någon egen erfarenhet av arbetslivet. Praktiska erfarenheter av arbetslivet under skoltiden är viktiga för att kunna vägleda eleverna och för att kunna arbeta med attitydförändringar.

Skolverket kommer att erbjuda kompetensutvecklingsinsatser för studie- och yrkesvägledare (SYV) Dessa kommer främst att fokusera på att stärka SSA inom grundskolan i allmänhet och jämställdhetsaspekten av denna i synnerhet. De nya styrdokumenterna och den nya gymnasieskolan bildar grund för utbildningsinsatserna. Inom delprojektet kan även andra skolformer komma att omfattas av insatserna

Ett antal goda exempel på hur SSA kan genomföras med hög kvalitet och med jämställdhetsperspektiv kommer att presenteras tillsammans med information om den nya gymnasieskolan och de nya styrdokumenterna under en serie fortbildningsdagar spridda över landet.

Stödmaterial kommer att tas fram för SYV. En revidering av allmänna råd och kommentarer om studie- och yrkesorientering pågår. Delprojektet kommer att genomföras i nära samverkan med målgruppen, arbetsförmedlingen, arbetsmarknadens parter samt andra för uppdraget betydelsefulla aktörer.

6) Genomföra en kartläggning och analys av åtgärder som har gjorts i syfte att öka andelen män i förskolan

I takt med att pojkars skolresultat uppmärksammats har även behovet av fler män i skolan och förskolan aktualiserats. Fler män i förskolan antas dels förändra verksamheten, dels locka fler män till yrket. Internationellt har detta prövats genom olika projekt. Bland annat i Skottland och i Norge har man på olika sätt försökt stimulera fler män till att söka sig till förskolläraryrket.

Skolverket kommer att genomföra en kartläggning och analys av vad som gjorts för att öka andelen män i förskolan i Sverige sedan 1970 och presentera förslag på vilka åtgärder som kan öka andel män i förskolan.

En seminariedag med experter inom området från fyra lärosäten har genomförts med syfte att samla fördjupad information om den akademiska diskussionen inom området och om intressanta exempel på utvecklingsaktiviteter i kommunerna. En forskare har kontaktats för att genomföra en kartläggning och analys. Utifrån detta gör Skolverket en analys och föreslår åtgärder. Skolverket avser att redovisa denna del av uppdraget i december 2012.

Kostnadsfördelning för 2012

1. Främja jämställdhet	2,0 Mkr
2. Sex och samlevnad	2,5 Mkr
3. Hedersproblematik	2,0 Mkr
4. Språk, läs och skrivutveckling	2,0 Mkr
1+4. Jämställdhet, språk och kommunikation	4,0 Mkr
5. Studie- och yrkesvägledning	2,0 Mkr
6. Kartläggning män i förskolan	0,5 Mkr
Administrativa kostnader	1,5 Mkr
Totalt	16,5 Mkr

Skolverkets fortsatta arbete med uppdraget

I enlighet med regeringsuppdraget ska denna uppföljning i relation till genomförandeplanen ligga till grund för regeringens beslut om eventuell fortsättning av insats 1 och insats 4 även under 2013 och 2014.

Som beskrivits ovan har Skolverket planerat för en fortsättning av arbetet med insatserna 1 och 4. De inledande erfarenheterna visar att intresset från förskolor och skolor är stort. De som deltagit i hittillsvarande fortbildningsinsatser har uttryckt att insatserna fyller deras behov och att deltagande i insatserna ger dem stöd i att utveckla sitt arbete.Handledningsinsatserna och de planerade webbkurserna bygger på forskning om kollegialt lärande. Skolverket rekommenderar ett fortsatt arbete även med del 1 och 4 i uppdraget i enlighet med här redovisade planer.

För att de insatserna ska kunna genomföras planenligt under 2013-2014 är det angeläget att myndigheten och dess samarbetspartner, lärosäten och uppdragstagare, kan förbereda och starta inledande arbete under hösten 2012. För att förskolor och skolor ska ha förutsättningar att göra fortbildningsinsatserna till en del av sitt långsiktiga utvecklingsarbete behöver Skolverket kunna informera dem med god framförhållning. Med anledning av detta är det av betydelse för Skolverket att i god tid få information om huruvida de insatser som planerats inom deluppdragen 1 och 4 ska genomföras under 2013-2014.

Några resultat av insatserna kan tyvärr inte redovisas så här tidigt. Skolverket hoppas att denna redovisning tillsammans med slutredovisningen av jämställdhetsupp-

2012-05-31
12 (12)
Dnr 2012:122

draget 2011(U2011/4050/S) kan vara tillräckligt underlag för ett beslut om fortsatt genomförande av insatserna inom delarna 1 och 4.

På Skolverkets vägnar

Anna Ekström
Generaldirektör

Annika Hjelm
Undervisningsråd

I ärendets slutliga handläggning har Tommy Lagergren och Helén Ängmo i Skolverkets ledningsgrupp deltagit.